

**HUBUNGAN KOMITMEN, PENGETAHUAN DAN
SISTEM OPERASI DENGAN KESIAPSIAGAAN
MENGHADAPI BENCANA BANJIR: SATU KAJIAN KES
DI PEJABAT DAERAH KUBANG PASU**

Oleh:

RAIHAN FITRI AGUSTINA

MASTER OF SCIENCE (MANAGEMENT)

UNIVERSITI UTARA MALAYSIA

2013

**HUBUNGAN KOMITMEN, PENGETAHUAN DAN SISTEM
OPERASI DENGAN KESIAPSIAGAAN MENGHADAPI
BENCANA BANJIR: SATU KAJIAN KES DI PEJABAT DAERAH
KUBANG PASU**

Oleh:

RAIHAN FITRI AGUSTINA

Kertas Projek Sarjana ini dikemukakan sebagai memenuhi syarat keperluan Ijazah
Sarjana Sains (Pengurusan) kepada Kolej Peniagaan (COB)
Universiti Utara Malaysia

KEBENARAN MENGGUNA

Kertas Projek penyelidikan ini dikemukakan sebagai memenuhi keperluan pengijazahan Program Sarjana Sains Pengurusan, Universiti Utara Malaysia (UUM), Sintok, Kedah. Saya bersetuju membenarkan pihak Perpustakaan UUM untuk mempamerkannya sebagai bahan rujukan umum. Saya juga bersetuju bahawa sebarang bentuk salinan sama ada secara keseluruhannya atau sebahagian daripada kertas projek ini untuk tujuan akademik adalah dibolehkan dengan kebenaran penyelia projek penyelidikan ini atau Dekan Penyelidikan dan Pasca Ijazah, Kolej Peniagaan UUM. Sebarang bentuk salinan atau cetakan bagi tujuan komersial adalah dilarang tanpa kebenaran tertulis daripada penyelidik. Pernyataan rujukan kepada penyelidik dan UUM perlulah dinyatakan jika sebarang bentuk rujukan ke atas kertas projek ini dibuat.

Kebenaran untuk menyalin atau menggunakan kertas kerja penyelidikan ini sama ada keseluruhan atau sebahagian daripadanya hendaklah dipohon melalui:

Dekan

Othman Yeop Abdullah Graduate School of Business

Universiti Utara Malaysia

06010 Sintok

Kedah Darul Aman

ABSTRAK

Bencana banjir yang terlibat Kubang Pasu pada 2010 menyebabkan kerugian harta benda dan ribuan korban manusia berpindah untuk menyelamatkan nyawanya. Bencana Banjir adalah peristiwa terbenamnya daratan (yang biasanya kering) kerana kelantangan air yang meningkat. Banjir boleh terjadi kerana peluapan air yang berlebihan di suatu tempat akibat hujan besar, peluapan air sungai, atau pecahnya empangan sungai. Banjir boleh di ertikan sebagai badan air, yang melimpah keluar dari tebing sungai, tasik atau sistem longkang disebabkan oleh hujan lebat, pencairan ais, air pasang, dan halangan pada saluran. (Menurut Arahan No.20 Majlis Keselamatan Negara). Kawasan-kawasan yang terkena bencana banjir iaitu Koding, Megat Dewa, Tunjang dan Sungai Korok. Pengurusan bencana banjir secara langsung mengatasi keperluan masyarakat yang di kawasan terkena banjir. Dalam hal ini Pejabat Daerah Kubang Pasu melakukan kesiapsiagaan dengan mempunyai komitmen, memberi latihan dan kursus (pengetahuan) dan sistem operasi dalam hal pengurusan melakukan kesiapsiagaan bencana banjir. Kesiapsiagaan ertinya pengetahuan dan keupayaan yang dibangunkan oleh agensi, masyarakat dan individu supaya berkebolehan untuk menjangka, bertindak balas dan pulih daripada kesan-kesan bencana secara efektif. Tindakan kesiapsiagaan termasuklah penyusunan rencana mengatasi bencana, pemeliharaan dan latihan kakitangan. (Menurut Arahan No.20 Majlis Keselamatan Negara). Arahan No.20 Majlis Keselamatan Negara (MKN) telah banyak menjelaskan dan mengatur semua yang mengenai hal kesiapsiagaan sebagai pedoman bagi Pejabat Daerah Kubang Pasu. Tujuan penyelidikan ini untuk mengetahui sejauh mana Pejabat Daerah Kubang Pasu, agensi-agensi dan masyarakat melakukan kesiapsiagaan bencana banjir. Data diperolehi dari hasil temubual dan laporan-laporan yang dikeluarkan sendiri oleh Pejabat Daerah Kubang Pasu terutama yang berkaitan dengan kesiapsiagaan bencana banjir. Dari hasil kajian menunjukkan bahawa Pejabat Daerah Kubang Pasu secara komitmen, pengetahuan dan sistem operasi sangat berpengaruh dan memberi sokongan terhadap kesiapsiagaan dalam menghadapi bencana banjir. Disyorkan kepada Pejabat Daerah Kubang Pasu ialah sebagaimana berikut: 1) komited membantu masyarakat dan meningkatkan kesiapsiagaan menghadapi bencana banjir berupa latihan dan kursus pengendalian bencana banjir, 2) menaiktarafkan system operasi dalam kesiapsiagaan bencana banjir.

Kata kunci: kesiapsiagaan, pengurusan bencana banjir.

PENGHARGAAN

Pertama dan utama sekali puji syukur saya panjatkan ke hadrat Allah Subhanahu Wa Ta'ala yang telah memberikan taufik dan hidayahNya kepada saya, sehingga laporan kajian kes ini dapat diselesaikan. Selanjutnya saya ingin merekamkan penghargaan kepada individu-individu yang telah memberikan sumbangan bagi membolehkan saya melengkapkan kajian kes Sarjana saya ini.

Melalui kesempatan ini saya ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan rasa terima kasih yang tak terhingga kepada Dr. Fais Bin Ahmad sebagai penyelia kertas projek ini serta Amirah Khairiah Binti Abdul Latip, BCK. selaku penyelia daripada Pejabat Daerah Kubang Pasu di atas tunjuk ajar, bimbingan serta nasihat yang diberikan sehingga terhasilkan kerja projek ini.

Seterusnya, saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada pihak Pejabat Daerah Kubang Pasu terutamanya pegawai dan juga kakitangan Bahagian Pembangunan dan Pentadbiran yang telah banyak memberikan bantuan sepanjang saya melaksanakan program latihan industri di Pejabat Daerah Kubang Pasu. Ucapan jutaan terima kasih juga kepada Unit Bilik Gerakan Banjir yang telah memberi peluang kepada saya untuk mengikuti program ini seterusnya membenarkan kajian projek dilaksanakan di Pejabat Daerah Kubang Pasu

Terima kasih dan penghargaan yang tinggi saya dedikasikan kepada Suami tercinta Muhammad Isnan Amin dan calon buah hati yang dengan penuh pengorbanan dan kesabaran memberi motivasi, semangat sepanjang penyelidikan ini. Serta keluarga besar, Ayahanda Alm.L.Effendy dan Ibunda Hj.Mukminah serta Ayahanda dan Ibunda mertua

tersayang dan abang-abang, kakak-kakak, adik, dan ponakan yang atas dorongan dan semangat yang kalian berikan merupakan azimat berguna sebagai pencetus inspirasi serta membentuk kekuatan diri dalam mendepani perjuangan ini.

Terima kasih saya dedikasikan kepada kakitangan Perpustakaan Sultanah Bahiyah Universiti Utara Malaysia, yang telah memberikan perkhidmatan yang menyenangkan selama saya memerlukan rujukan penyelidikan.

Akhir kata, sekalung penghargaan dan terima kasih buat semua yang telah terlibat dalam memberikan kerjasama kepada saya untuk menyiapkan tugas ini yang tidak dapat saya nyatakan satu persatu di sini. Hanya Allah SWT sahaja yang tulus dari kita semua ini bakal mendapat keberkatan dan keredhaan dari Allah SWT.

Raihan Fitri Agustina

Kedah

2012

KANDUNGAN

KEBENARAN MENGGUNA	i
ABSTRAK	ii
PENGHARGAAN	iii
JADUAL RAJAH	v
SENARAI SINGKATAN	vii

BAB SATU PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan	1
1.2 Pernyataan Masalah	3
1.3 Objektif Kajian	5
1.4 Skop Kajian.....	5
1.5 Kepentingan Kajian	5

BAB DUA LATAR BELAKANG ORGANISASI

2.1 Latar Belakang Pejabat Daerah Kubang Pasu	6
2.2 Struktur Organisasi	6
2.3 Fungsi Pejabat Daerah Kubang Pasu	7
2.4 Visi Dan Misi Pejabat Daerah Kubang Pasu	8
2.5 Latarbelakang Jawatankuasa Bencana Banjir Daerah	8
2.5.1 Struktur Jawatankuasa Bencana Banjir Daerah	8
2.5.2 Ahli Jawatankuasa	10
2.5.3 Tahap-tahap Pengurusan Bencana	13

BAB TIGA ISI UTAMA

3.1 Sorotan Karya	15
3.2 Definisi Konsep-konsep yang Berkaitan	15
3.2.1 Sifat Kesiapsiagaan	22
3.2.2 Elemen-Elemen Penting Kesiapsiagaan	23

3.2.3	Sistem Amaran Awal	25
3.3	Kajian Bahaya Bencana Banjir	25
3.3.1	Gejala dan Amaran Awal	26
3.3.2	Papan Duga Muka Air /Paras Ketinggian Air	27
3.3.3	Pusat Pemindahan.....	27
3.3.4	Komponen yang Terancam	28
3.4	Kajian Faktor-Faktor Kritikal	30
3.5	Kerangka Kajian	31
BAB EMPAT	KAEDAH KAJIAN	
4.1	Pengenalan	33
4.2	Reka Bentuk Penyelidikan.....	34
4.2.1	Data Primer.....	35
4.2.2	Data Sekunder	36
4.3	Kaedah Analisis	37
BAB LIMA	DAPATAN KAJIAN	
5.1	Pengenalan	38
5.2	Kaedah Analisis	38
5.3	Analisis Berdasarkan Komitmen, Pengetahuan, Dan Sistem Operasi Serta Target Kesiapsiagaan Menghadapi Bencana Banjir	40
5.4	Pertalian Antara Komitmen dan Kesiapsiagaan Menghadapi Bencana di Daerah Kubang Pasu.....	40
5.5	Pertalian Antara Pengetahuan dan Kesiapsiagaan Menghadapi Bencana Banjir di Daerah Kubang Pasu.....	43
5.6	Pertalian Antara Sistem Operasi Dan Kesiapsiagaan Menghadapi Bencana Banjir di Daerah Kubang Pasu.....	48
5.7	Target	52
BAB ENAM	KESIMPULAN DAN CADANGAN	
6.1	Kesimpulan	56

6.2	Halangan Yang Dihadapi Dalam Penulisan.....	58
6.3	Cadangan	58

RUJUKAN

LAMPIRAN

SENARAI JADUAL DAN RAJAH

Muka Surat

Jadual 1 : Kawasan Bencana Banjir Di Daerah Kubang Pasu	2
Jadual 2 : Responden.....	39
Rajah 1 : Kerangka Konsepproses Kesiapsiagaan Bencana Banjir Pejabat Daerah Kubang Pasu	31

SINGKATAN

1. MKN = Majlis Keselamatan Negara
2. JKM = Jabatan Kebajikan Masyarakat
3. JPS = Jabatan Pengairan dan Saliran
4. JPBD = Jawatankuasa Pengurusan Bencana Daerah
5. JPBN = Jawatankuasa Pengurusan Bencana Negeri
6. JPBP = Jawatankuasa Pengurusan Bencana Pusat
7. PKOB = Pusat Kawalan Operasi Bencana
8. PKTK = Pusat Kawalan Tempat Kejadian
9. JPBBDD = Jawatankuasa Pengurusan dan Bantuan Bencana Daerah
10. JPBBN = Jawatankuasa Pengurusan dan Bantuan Bencana Negeri
11. JPBBP = Jawatankuasa Pengurusan dan Bantuan Bencana Pusat
12. PDKP = Pejabat Daerah Kubang Pasu

BAB SATU

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Kubang Pasu ialah sebuah Daerah yang terletak paling utara di Negeri Kedah Darul Aman. Ianya bersempadan dengan Negara Thailand di bahagian utara, Daerah Padang Terap disebelah timur, Daerah Kota Setar di selatan, Negeri Perlis Indera Kayangan dan Selat Melaka di sebelah barat.

Mengikuti banci tahun 2010, jumlah keseluruhan penduduk Daerah Kubang Pasu seramai 214,479 orang. Di daerah ini bilangan penduduk lelaki seramai 104,688 orang, manakala penduduk perempuan 109,791 orang. Komposisi mengikut etnik, kaum Melayu adalah paling ramai iaitu 132,306 orang (83.7%), diikuti kaum Cina 18,476 orang (11.7%), india 4913 (3.1%) dan lain-lain kaum 2494 orang (1.6%).

Jumlah mukim di Daerah Kubang Pasu sebanyak 21 mukim yang ditadbir oleh 19 penghulu. Mukim-mukim yang terdapat di daerah Kubang Pasu ialah Jitra, Naga, Tunjang, Padang Perahu, Ah, Pering, Putat, Keplu, Jerlun, Jeram, Sanglang, Bukit Tinggi, Wang Tepus, Pelubang, Temin, Sungai Laka, Gelong, Malau, Binjal, Hosba dan Kubang Pasu.

Luas Daerah Kubang Pasu ialah 94,596 hektar (945.971 km persegi) sebahagian besar daerah ini merupakan tanah rata dengan sedikit kawasan berbukit di sebelah berbukit di sebelah timur. Sebanyak 35% (33,773 hektar) tanah di daerah ini dalam kawasan MADA manakala 65% (60,824 hektar) di luar kawasan MADA. Siri tanah di Kubang Pasu terdiri daripada tanah lanar, tanah asal dan sedikit sahaja tanah

The contents of
the thesis is for
internal user
only

4. Mohon pihak masjid main peranan untuk membantu mangsa banjir.
5. Kerosakan kenderaan Bomba, Polis, Majlis Daerah, MADA akibat banjir mohon diperbaiki.
6. Mohon “walkie talkie” yang mempunyai liputan yang lebih luas.
7. Mohon bot berenjin bersama pemandu ditempatkan di Pejabat Daerah Kubang Pasu.
8. Mohon sebuah trak yang sesuai digunakan semasa banjir bersama pemandu ditempatkan di Pejabat Daerah Kubang Pasu.
9. Mohon Kerajaan Negeri arah semua masjid untuk buat solat hajat supaya dijauhi musibah yang melanda.

Mencipta koordinasi yang baik antara pihak-pihak yang terlibat sesuai dengan fungsi dan peranannya masing-masing, mendahulukan komitmen, pengetahuan seperti sosialisasi yang berkaitan dengan bencana banjir besar, membentuk suatu sistem operasi seperti Sistem Amaran Awal bencana banjir besar yang sesuai untuk dilaksanakan di Daerah Kubang Pasu.

RUJUKAN

- Carter, W. N. (1991). *“Disaster Management : A Disaster Manager’s Handbook.”*
Manila : ADB
- Carter, W. N. (1992), *“Disaster management: A Disaster Manager Handbook.”*
Manila, Philippines: Asian Development Bank
- Creswell, J. W. (1994) *“Research Design : Qualitative and Quantitative Approaches.*
(2nd ed). California: Sage Publications Inc.
- Denzin, K. D. dan Lincoln, Y.S. (Ed.). (1994). *Handbook of Qualitative Research.*
California: Sage Publications, Inc.
- Ersterberg, K. G.(2002). *Qualitative Methods in Social Research*, Mc Graw Hill,
New York.
- Marshall, C. dan Gretchen B. R. (1995). *Designing Qualitative Research*, Second
Edition; Sage Publications, *International Education and Professional
Publisher*, London.
- Merriem, S. B. (1998). *“Qualitative Research and Case Study Applications in
Education”*. (2nd ed). San Francisco: Jossey-Bass
- Messner, F. and Meyer, V. (2005). *“Flood Damage, Vulnerability, and Risk
Perception: Challenge for Flood Damage Research”*, Leipzig-Halle:
UFZ Discussion Paper
- Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1994). *“Qualitative Data Analysis : An Expanded
Sourcebook.* “ 2nd ed. Thousand Oask, Califf : Sage.
- Patton, M. Q. (1990). *“ Qualitative Evaluation and Research Methods.”* London:
Sage Publications
- Sugiyono. (2008). *Metode Penelitian Pendidikan.* Bandung: Alfabeta.

Twigg, J. (2004). *“Disaster Risk reduction (Mitigation and Preparedness in Development and Emergency Programming),”* Good Practice Review, No.9 March 2004 London: Overseas Development Institute

Yodmani, S. (2001). *“Disaster Risk Management and Vulnerability Reduction”,* The Asia and Pacific Forum on Poverty: Reforming Policies and Institutions for Poverty Reduction, Manila: ADB

Profail Daerah Kubang Pasu, (2010), Kubang Pasu, Pejabat Daerah Kubang Pasu

Arahan No.20 Majlis Keselamatan Negara (t.t), Kuala Lumpur: Kerajaan Malaysia

Laporan Bencana Banjir Daerah Kubang Pasu Tahun 2010, (2010), Kubang Pasu:
Pejabat Daerah Kubang pasu

Pengurusan Bencana Tahun 2011 – 2012 (2010), Kubang Pasu: Jabatan Kebajikan
Masyarakat

Taklimat SgKeronco Mesy Tindakan Daerah, (2010), Jabatan Pengairan dan Saliran:
Kubang Pasu

<http://www.dvskedah.gov.my>, Pejabat Daerah Kubang Pasu, (25 september, 2010)

<http://www.mdkubangpasu.gov.my>, Majlis Daerah Kubang Pasu, (25 september,
2010)

<http://www.water.gov.my>, The Official for Departement of Irrigation and Drainage
Malaysia, (25 september, 2010)

<http://prpm.dbp.gov.my>, Pusat Rujukan Persuratan Malaysia, (4 januari, 2010)